

**YEMEN KİT'ASINDA OSMANLI DEVLETİ'NE VE DİĞER
DEVLETLERE KARŞI İSYAN EDEN AŞİRETLERE
DAİR BİR VESİKA**

Dr. İhsan Süreyya SIRMA

Ma'lûm olduğu üzere, Yemen, eski dünya medeniyetlerinde çokça adı geçen bir şöhrete sahiptir. Bilhassa San'a ve Saba bölgelerinin tarihi çok eski devirlere kadar gider.

Saba Melikesi Belkıs'ın, Hz. Süleyman'la olan kıssası, Kitab-ı Mukaddes'te olduğu gibi, Kur'an-ı Kerim'de de geçmektedir :

«Derken (hüdhüd) çok geçmeden geldi. «Ben, dedi, senin mutali olmadığın (bir hakikata) vakıf oldum. Sebe'den sana çok doğru (ve mühim) bir haber getirdim». «Hakikat, orada bir kadını onlara hükümdarlık eder buldum. Kendisine her şey verilmiştir. Onun bir de çok büyük bir tahtı var» (1).

İslâm Tarihinde, San'a şehrinin adı da çok geçmektedir. San'a'nın bu şöhreti, İslâmiyet'ten evvel olduğu gibi, İslâmiyet'ten sonra da devam etmiştir. San'a valisi Ebrehe'nin, Mekke'ye saldırması hadisesi de Kur'an-ı Kerim'de yer almıştır :

«(Habibim) Rabbinin fil sahiplerine nasıl (muamele) ettiğini görmedin mi? O, bunların kötü planlarını boşa çıkarmadı mı? O, bunların üzerine sürü sürü kuşlar gönderdi, ki bunlar onlara pişkin tuğladan (yapılmış) taşlar atıyorlardı. Derken (Allah) onları yenik ekin yaprağı gibi yapıverdi» (2).

(1) Kur'an-ı Kerim, En-Neml, 22-23.

(2) Kur'an-ı Kerim, Fil, 1-5.

İslâmiyet zuhûr ettikten sonra, diğer komşu ülkelerle olduğu gibi, Hz. Peygamber, Yemen'e de İslâmiyet'i tebliğ etmek için bazı sahabesini göndermiştir. Bunların ilki Halid b. Velid'tir. Fakat o, muvaffak olamadığı için, onun yerine Hz. Ali gönderilmiş ve Yemen halkı yapılan da'vete icabet ederek İslâmiyet'i kabul etmiştir. Daha sonra Hz. Peygamber, Yemenlileri dinî yönden eğitmek için sahabesinden Mu'az b. Cebel'i göndermiştir (3).

Müslüman olan Yemen'in bazı bölgeleri, Hz. Peygamber'in vefatından sonra irtidat etmişler, ve Halife Hz. Ebu Bekir, onlarla mücadele etmiştir.

Daha sonraki devirlerde, şafii ve Zeydiye mezheplerini kabul eden Yemenliler, kâh mahallî şeyhler, kâh emirler tarafından idare edilmişlerdir. İslâm Devleti'nin el değiştirmesiyle, Yemen de buna bağlı olarak, idareci olan, Emevî, Abbasî, Eyyubî devletlerinin idaresi altında yaşamışsa da, zaman zaman, sadece, mahallî şeyhlerin idaresini kabul etmişlerdir. Fakat bu şeyhlerin idaresi, ancak bir şehri veya bir kaç köyü kapsamaktaydı.

16. yüz yıl başlarında Osmanlı Sultanı Yavuz Sultan Selim, hilâfeti Abbasilerden devr alınca Hicaz da Osmanlı Devleti'ne idhal edilmiş oldu. Daha sonra, Osmanlı Devleti Yemen'e de kuvvet göndererek, oraları da Osmanlı topraklarına katmıştır (4).

Böylece Türkler, 1. cihan harbine kadar Yemen'de kalmışlardır.

Yemen halkı, zaman zaman Osmanlı Devleti'ne karşı isyan etmiş, ve bu isyanlar, Avrupa'nın teşvikiyle (5), bilhassa 19. asrın

(3) İbn Hişam, Essiretu'n-nebeviyye, Mısır, 1955, IV, s. 641, İbn Sa'd, Tabakat, Beyrut, 1957, V, s. 523-48, Ya'kûbî, Tarih al-Ya'kûbî, Beyrut, 1960, II, s. 76, Taberî, Tarih, Beyrut, tarihsiz, III, s. 110, Belazurî, Futûh al-buldan, Beyrut, 1957, s. 92-102, İbn al-Esir, al-Kamil fi al-tarih, Beyrut, 1965, II, s. 300, Ebu al-Fida İbn al-Kesir, al-Bidaya ve al-Nihaya, Beyrut, 1966, V, s. 79, 99, 104.

(4) Başbakanlık Devlet Arşivi, Yıldız Tasnifi, Evrak no: 14, kısım no: 2382, zarf no: 126, karton no: 11; Rüşti (Piyade mirlivalarından), Yemen Hatırası, Der Sa'adet, 1327, s. 26; G. Wyman Bury, Arabia Infelix, or the Turks in Yamen, London, 1915, s. 13; A. Bardey, Rapport sur le Yemen, Bulletin de Géographie Historique et Descriptive, Paris, 1899, vol. 29, no: 4, s. 23, 34, 35, 36.

(5) Victor Bérard, Le Sultan, l'Islam et les Puissances, Paris, 1907, s. 5-6; Rouet Gaston, La question du Yémen, Questions Diplomatiques et Coloniales Paris, Avril, 16-1910, vol. 29, no: 316, s. 475; Fayein, Claudie,

son yarısı ve 20. asrın başlarında çok kanlı olmuş ve bir sürü müs-lüman kanının akmasına sebebiyet vermiştir.

İşte, aşağıda sunduğumuz vesika (6), bu âsi Yemen aşiretleri-ne dair bir vesikadır :

Kıt'a-ı Cesime-i Yemaniye'de zuhûr iden ashab-ı hurûc ile, imam sıfatıyla üç dört devleti şimdiye kadar işgal iden eşkıyanın tarihçesi tercümesidir.

«Arapça'dan Türkçe'ye tercümedir»

İşbu ashab-ı hurûc, sekiz fırka olup, birincisi «Benü Taba Taba», ikincisi «Benü Ziyad», üçüncüsü «Benü Necah», dördüncü-sü «Benü Mehdi», Beşincisi, «Benü Resul-i Türkmaniye», altıncısı «Furu'-ı Devlet-i Eyyubiye», yedincisi «Benü Tahir», sekizincisi «Şurefa-yı Hüseyniye» dir.

Birinci fırka olan «Benü Taba Taba), sâdât-ı aleviyyedendir. 288 tarihinde zuhûr edip, Yemen ve San'a ve Sa'de'yi makarr-ı hü-kûmet ittihaz etmişlerdir. En evvel zuhûr eden zatın ismi Yahya b. Hüseyndir ki silsilei nesebi, sekizinci derecede Hz. Ali'yyul Murteza -kerreme'Allahu vechehu ve radiye'Allaku 'anhu hazretle-rine vasıl olmasına iğtiraren «İmamet» da'vasıyla hurûc ve kendi-sini «İmâm Hâdî» lakabiyle telkib eylemiştir. İbtidai hurûcunda Yemen Kıt'ası'nda bulunan me'murin-i Devlet-i Abbasiye'ye harben galebe etmekle Yemen Kıt'ası'na tamamiyle malik olmuş ise de bir sene sonra, Halife Muktefa Billâh-ı Abbasi'nin gönderdiği kuv-ve-i askeriyeye mukavemet edemediği cihetle Sa'da nahiyesinden başka, bütün memaliki kendisinden istirdad olunmuştur. Kendisi hayatta oldukça Sa'da'da ikamet edip, neslinden gelen altı nefer ahfadı dahî birbirini müteakip nahije-i mezkûre ahalisine imamet ederek 354 tarihinde münkarız olmuştur. Mamafih, esasen Yemen'-de imameti te'sis eden (bu Yahya olacak) yadigardır ki el haletu hazâ ehl-i kabileyeye kanlar döktürmeye sebep bir bağı-yi şehirdir.

Jules Barthoux, Une Française au Yémen, Comptes Rendus Mensuels de l'Académie des Sciences Coloniales, Paris, 1955, Vol. 15, s. 485; Désiré Charnay, Excursion au Yémen par Désiré Charnay et A. Deflers, Le Tour du Monde, Paris, 1898, Vol. 4, no: 23-24; s. 273.

(6) Başbakanlık Devlet Arşivi, Yıldız Tasnifi, Evrak no: 33, Kısım no: 331/mükerrer, zarf no: 73, karton no: 90.

İkinci fırka olan Ziyâd, Kıt'a-i Yemaniye'yi zapt eylemişlerdir ki, onlar altı neferdir. İbtida-i zuhûrları 203 tarihinde ve nihayetleri dahî 407 tarihinde hitam bulmuştur. Bunların darul-mülkleri (?), Tihame'de kâin Zebid (7) şehri idi. Birincilerinin ismi Muhammed b. İbrahim b. Muhammed b. Abdullah Ziyad idi ki, Me'mûn Halife-i Abbâsînin asrında zuhûr töhmetiyle tutulup haps edilmiş ve emr-i muhafazası vüzerâ-ı Abbasîden Yemen valisi Fadl b. Sehl'e ihale kılınmış ise de, ba'dehu Kıt'a-ı Yemaniye'de vuku bulan ihtilâl-ı asayışın def'i için bir muktedir kimsenin irsali lüzumuna mebni bu işe ehil ve erbab, sahib-i tercüme Muhammed b. İbrahim olduğu muhafaza me'muru Fadl tarafından tasdik olunarak müteheyyi-i hareket bulunan asker fermanlığıyla gönderildikte o dahî asayışı ihtilâle sebebiyet verenlerin harben cezalarını verip, 204 senesinde Zebid şehrini te'sis ve kuvve-i mevcudesini bilahare celb-i asker ile tezyîd ederek Yemen iklimini kamilen zapt, vefatına kadar Yemen Kıt'ası'nda ferman ferma olmuş, fakat kendisinden sonra gelen ahfadından ancak Nefer (?) icra-yı hükûmet etmişler, bunların dördüncüsü olan İbrahim, küçük yaşında mesned-i hükûmete geçmiş olduğundan, ibtida-i hükûmetinde Hüseyin Selame nâm kimesne icra-i vekalet etmiş ve bir müddet sonra makam-ı idare Hüseyin Selame'nin kölesi olan Necâh Mercan'ın eline geçmiştir.

Üçüncü fırka olan «Benü Necâh», Zebid şehrini dar'ul mülk ittihaz edip, 412 de zuhûr ve 553 senesinde munkarız olmuştur. Binaenaleyh Benü Ziyad'dan teferru' eden Necâhilere yani Necâh Mercan köleden sonra hükûmet edenlere Benü Necâh namı verilmiştir. Bunların müddet-i hükûmetleri 141 sene devam etmiştir.

Dördüncü fırka olan Benü Mehdî'nin efradından en evvel Ali b. Mehdî nâm kimesne 553 senesi zuhûr etmiş ve bunun ahfadına intikal eden hükûmet 569 tarihinde mahvolmuştur. Bu Ali'nin Maskat-ı re'si Zebid şehri sahilinde kain Absarra karyesidir. Bir müddet Hicaz ve Bağdad ve Basra ve Küfe havalisinde seyahat edip, sonra Yemen'e avdet ve ahval-i istikbaliyede kablel-vukû' keşf suretiyle verdiği haberlerin sıhhatını vukûâtın tasdik edilişiyile zamane halkının rişte-i itikad ve biatı ele geçirmeğe gayret ederek bu yolda Tihame Kıt'asını, yani sevahil (bahriye-i Yemaniye) ile cibal

- (7) İşbu Zebid şehri el yevm birinci sınıf kaymakamlıklardan olmakla beraber, gayet zengin ve mühim bir kaza olup, Hudeyde sancağına tabidir.

aralarında bulunan arazi sekencesini daire-i ihtiyaline idhâl ve ba'de zaman nevahi-yi cibaliye ahalisini dahî celb ile, kuvve-i askeriyesini istediği dereceye isâl ile tevsi'i hudûd-i hükûmet ettikten sonra Tihame'den gelenlere «muhaçir», ve cibal sekencesine «ansar» namını vermiş ve bu iki fırkayı birer nakîbin taht-ı kumandasına verip, kendisi efrad-ı ahali ile ihtilât etmemek için, ayrıca bir daireye çekilerek ve nukaba-i mansube vasıtasıyla idare-i umûr ederek, kurra ve mezari-i saharayı, yani kendisinin zaman-ı hurûci Benu Necâh efradının inkirazı zamanına tesadûf etmekle Zebid şehrini dahi teshir ve istilâ ile 554 senesi kesb-i istiklâl ve kendinin vefatından sonra emr-i hükûmet, oğlu Mehdî ve anın irtihalinde, oğlu Abdunnebi'ye intikal etmiştir. Gerek kendisinin ve gerek oğullarının müddet-i hükûmeti yalnız 15 seneden ibarettir.

Beşinci fırka olan, «Furu'-ı Devlet-i Eyyubiye» dir ki, bu hükûmeti, Devlet-i Eyyubiye furu'undan beri 569 senesinde Hittai Yemaniyeyi teshir etmiş ve kendisiyle ve kendisinden sonra gelenlerin müddet-i hükûmeti 626 tarihinde munkariz olmuştur. Bunlardan bazıları Devlet-i Eyyubiye'ye arz-ı inkiyâd ve itaat etmiş ve bazıları arzu-yı istiklâl ile rû-yı muhalefet göstermiş olduklarından, bu muhalefetleri mahv ve inkirazlarına sebebiyet vermiştir ki müddet-i hükûmetleri 25 seneden ibarettir.

Altıncı fırka olan Benu Resul-i Türkmaniye, Benu Resul-i Eyyubiye Devleti etbandan olup, 626 da zuhûr ve 859 senesinde mahv olmuşlar. Hükümdarları on nefer kimesne olup, Zebid şehrini câ-yı hükûmet ittihaz etmişler ve müddet-i hükûmetleri 233 seneden ibarettir. Müverrihler, bunların mulûk-i Gassaniye'ye müstenid bir asıldan olduklarını rivayet ve isbat-ı müddeâ için işbu vakı'ayı hikâyet ederler :

Hikâye şudur : Halife-i Sanî Ömer ul-Farûk radiya Allahu 'anhu Hazretlerinin zaman-ı hilâfetlerinde, mulûk-i Gassaniye'den Cebele b. Eyhem, şeref-i İslâm ile müşerref olduktan sonra ma'azallahu Ta'ala irtidâd ve İstanbul mülkünün saye-i himayesine dahalet ile kabul-ı küfr ve inad ile kalmış idi. İstanbul'da yetişen evladından bazıları kendisinin vefatından sonra memalik-i Türkmaniye'ye ihtiyar-ı seyahat ve burada Beçik(?) Aşiretiyle kesb-i ünsiyet ederek, lisanlarını öğrenmiş ve bu alaka ile kendilerini aşiret-i merkume halkından addetirmişler idi. Bunlardan Muhammed b. Harun, ihtilât eylediği akvam-ı ekrad'dan bazılarıyla beraber Bağdad'a gitmiş ve hulefa-yı Abbasiye ümerasına kesb-i münase-

bet, ve temeyyüz eylediğinden bir aralık me'mûrîn-i mahsusa ile Mısır ve Şam taraflarına gönderilip, kendisine «Resûl» nâmı verilmiş idi. Bu herif, Bağdad şûrşi zuhûrunda, Şam cihetinde bulunup, keyfiyeti haber almasıyla beraber, Mısır'a azimet ve selâtîn-i Eyyübiye'den Nâsır Salahuddin'e arz-ı biat ile mazhar-ı kabûl ve ihtiram olmuş, ve 569 senesi me'mûrîn-i mahsusa ile Yemen'e gönderilmekle az bir zaman mururunda i'lân-ı istiklâl etmiştir. İşte bu Muhammed b. Harûn'un ahlaflı dahî bi'l istiklâl, icra-yı hükümet ettiler. Kuvve-i şevket ve kudretleri haylice tevsî' edip, zamanlarında alem küşa-yı zuhûr olan eimme-i zeydiyeyi muharebat-ı vakı'ada mahv ve perişan eylediler.

Yedinci fırka olan «Benu Tahir» hükkamı, 859 tarihinde zahir ve 922 senesi hilalinde mahv ve munkariz olup, ancak 63 sene kadar devam edebilmiştir. Bunlar, neseben hulefa-yı Emeviyye'den, Ömer b. Abdülaziz Hazretlerine (?) (8) olup, birincileri 'Amir b. Tahir'dir ki Yemen Kıt'ası'nın bazı mahalerini Benu Resûl'den, ve bazı mahallerini eyadi-yi eşraftan nez' ve zabt ile Yemen Kıt'ası'nı kâmilen istilâ etmiş. Ve zimam-ı emaret kendinden sonra biraderine ve anın vefatında birader zadesine ve anın irtihalinde kendi oğlunun yed-i zaptına geçmiştir. 917 tarihinde Portekiz Devleti bilâd-ı Hindiy'e den Gücûrat ve Dekkan ve Ceziret ul-arab'ın şark ve cenûb sahillerine ilka-yı raht-ı teaddi ettiklerinde, keyfiyet Gücûrat hükümdarı Muzaffer ile Yemen hâkimi 'Amir b. Abdulvâhab tarafından haber alındıkta, bi'l iştirak Mısır hükümdarı Gûrî-y'e feryadnameler irsaliyle, istimdâd edilmiş ve Gûrî dahî Hudeyde'ye göndermek üzere, tehiyye etmiş olduğu Emîr Hüseyin'e asakiri vakiye ve sefain-i kafiye tevdiyle Portekizliler'e müdafaa için Hürmüz Boğazına sevk eylemiş idi. Bu Emîr Hüseyin, Cidde şehrine vusûlunda, icabında tahassun eylemek için bir kal'a (9) inşasına mubaşeret ve ba'del ikmâl, Portekizlilere tevcih ve cihet-i azimet etmiş ise de Portekizliler tarafından evvelce tutulmuş olan boğazdan gelmek mümkün olmayıp, ancak şimdi Yemen Vilayeti idaresi dahilinde bulunan Kumran (10) nam cezireye avdet ve zahi-

(8) «(?)» olarak gösterdiğimiz okunamayan kelimenin «müntesib» kelimesinin manasına yakın bir kelime olması muhtemeldir. (İ.S.S.).

(9) İşbu kal'a ve sûr, elân Cidde'de görülmekte olan ve oldukça muhafaza edilmiş olan sûrdur.

(10) Kumran ceziresi, el-yevm fevkal'ade ma'mûr olup, hüccac-ı hindiye ve Basra ve sair, ol taraflardan gelen hüccac-ı müslimin için karantina mahalli olup, havası gayet latiftir. İki bölük asakiri nizamiye-i şahane daimi ikamet eder. Müdürlük bir nahiyeye merkezidir.

resizlik cihetinden Yemen Hâkimi 'Amir b. Abdülvahhab'a zahire sevki için me'mûr-i mahsusî göndermiş, 'Amir dahî zahire gönder-medikten başka, Emîr Hüsey'n'in, Cidde'de kal'a binasiyle beyhûde imrar-ı vakt eylediğine muğber olup, cevap bile yazmamasından, bu 'Amir'in iğbirarını çekemeyip, Yemen Kıt'ası'nı 'Amir-in elinden almak sevdasıyla maiyetinde bulunan askeri Yemen canibine sevk ve tesyir ve 922 tarihinde Zebid şehrini zabt ve teshir ederek ahali hakkında reva gördüğü cevri ve zulm saikasıyla Yemenlileri fena bir halde tenfir etmiş idi.

Bu esnada Salatin-i Osmaniye'nin, sahihan aşere-i mübeşşeresi, halife-i a'zam, gâzi, kahraman, büyük Sultan Selim Hân, tabe serah hazretleri, Kıt'a-yı Mısıriye-yi memalik-i Osmaniye'ye ilhâk buyurdıkları 923 senesi esnada, merkûm Emir Hüsey'n'in Yemenliler hakkında icra eylediği zulm ve taaddiye kesbi vukûf ve ma'lumât ederek merkûmun hemen katli ve i'damı için Mekke-i Mükerreme Emiri, Şerif Ebu Nuhay Hazretlerine (11) evamir-i şedide göndermiş ve Şerif-i müşarûn ileyh dahi atebe-i ulya-yı Hilâfet Penah-ı a'zamiye gönderilmek vesilesiyle Emir Hüsey'n'i davet ederek bir sefineye irkâb ve Cidde açıklarına vusûlunda ğarikan diyar-ı 'ademe gönderip halkı, mazarrat-ı gaddaranesinden tahlis eylemiştir. Emir Hüsey'n i'dam olunduktaki, kölelerinden Emir Barsbay namında biri, Yemen hükûmetine tağalluben istilâ ve başına Mısır muharebesi bakiyyet us-suyufunu celb ile halka hayli zulm ve eza etmiştir. Emir Barsbay'ın vefatında, 923 tarihinde, taraf-ı eşref, hazret-i Selim Hânî'den, Yemen Vilayeti valiliği, Mekraya(?) emiri İskender Bey'e tevcih olunup, bundan sonra Yemen hatiblerinin elsineleri dahî nâm-ı nâmi-i Hümayûn, Cenab-ı Selimî ile pür-zib olmağla 927 de Hıttâ-yı Yemaniye'de ümera-yı çerakisenin hükûmet ve hizmetleri nihayet bulmuş ve Maskat ve Hadramavt, Aden ve Makla, Zenzibar, umumî Afrika sevahili, yani Sevakin, Berbere(?), Zeyle'i kâmilin hükûmet-i Osmaniye'ye arz-ı biat etmişlerdir, ve idare-i Osmaniye'ye geçmişlerdir.

Sekizinci fırka olan «Şürefa-yı Hüseyniye»nin, icmal-i ahvalî şu vecihledir ki, sâdât-ı Hüseyniye'den 'Abdullah Mansûr, Hulefa-yı 'Abbasiye'ye, derkâr olan iğbirarından naşi, memalik-i Yemaniye'ye hicret ve burada ihtiyar-ı ârâm ve ikamet etmiş idi. Bu sıra-

(11) Bu Şerif Ebu Nuhay Hazretleri, şimdiki umera-yı Mekke'nin ecdadları olan zattır.

da Yemen hükümdarı bulunan İmam Kâzib'in idaresinde za'f-ı külli zâhir olduğundan, halk Şerif 'Abdullah Mansûr'a itaat ve 600 senesinde müşarun ileyhın cemiyeti bu suretle kesb-i kuvvet etmekle Şehr-i San'a ile bütün nevahisini zabt, ve imamet suretiyle öndört sene kadar icra-yı hükûmet ettikten sonra vefat etmiş ve ba'dehu hükûmet-i mezkûreyi, evlâdları iki parçaya taksim ile müddet-i medide hükûmet etmişlerdir. San'a'da, yakın vakitlere kadar imamet ve hükûmet edenler Abdullah Mansûr'un neslinden gelmiş, ve hatta Yemen ve San'a ahalisinin ekserisi, hakimleri bulunan eimme gibi ashab-ı güzinden Zeyd b. Sabit hazretleri'nin ic-tihad buyurdukları mezheb-i metruke tebeyyet eylemiş olduğundan Yemen hâkimlerine «Eimme-i Zeydiye» lakabı dahî verilmiş idi.

Bunlar öteden beri, ehl-i sünnet ve cemaat i'tikadlarına muhalif bir mezheb-i bâtila, ve hulefaya bi'at gayr-ı meşrû' olmak gibi bir fikr-i 'atıla sulûk ettiklerinden, hafazana 'Allahu Ta'ala, umum ehl-i sünnet'e müşrk nazarıyla bakıp, harben kendi mezheblerine çevirtmek istediler ve bu yolda çok cehd eyledilerse se seyfi meslûl-ı şeri'at, bunların kuvvet ve savlet-i kâzibelerini mahv ve muzmahill etti. Lâkin, 'akâid-i mecûse-i bâtila'nın hükmü, Hıttai Yemaniye'nin cebel sekenesi beyninde el'an câridir. İşbu Zeydi mezhebine sâlik olanların mikdarı el-yevm iki milyon nufusi tahmin olunmaktadır. Nauzu b'llâhi Ta'âlâ min i'tikadihim el-bâtıl. Tihame, yani sevahil-i Yemaniye ahalisi ve 'araban ve kabail kâmilin şafiyy-y-ul mezhebtirler. 'Asir Kıt'asında dahî «İsmailî» mezheb-i bâtilına sâlik olanlar da varsa da, ekseriyet şafi'i mezhebin dedirler. İnteha.

A DOCUMENT ABOUT THE REBELLIOUS TRIBES AGAINST THE OTTOMAN EMPIRE AND OTHER STATES IN THE YEMEN CONTINENT

The Yemen is one of the most ancient countries. It has owned a civilization, which has taken an important place in history since the period of Sulayman (peace be upon Him).

In this article, the situation of the Yemen before Islam, and the conversion of native tribes to Islam, and its political relations with the Ottoman Empire after the Sixteenth century are briefly mentioned. Aftre that a short history of the tribes of the Yemen is given based on this document. These tribes are as following :

- 1 — Banu Taba Taba
- 2 — Banu Ziyad
- 3 — Banu Nacah
- 4 — Banu Maḥdi
- 5 — Banu Rasul al-Turkmaniyyah
- 6 — Descendant of Ayyubi State
- 7 — Banu Taher
- 8 — Nobles of Hosayn (Şurafa al-Hosayniyyah).

درین آیه میخوانیم با امری تکریمه تعصبات (عصر) رها کن
کنش بجنب کردن است (عصر) نامی دین است. (وجهی باشد
عصفت لایق است تمام چیزها را ترک کنی غیر از الله (و در حدیث آمده است که)
رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: ما را تعصبات است (عصا) که در حدیث آمده است که
لا تلحق اولیاء و اقربائکم فی النعمه انما لله و الله اعلم
در پیوسته معصیه است و استغلائی است. و اینست که
هر وقت که از اهل ایمان باورستند اولاد مکمل آید هر وقت
شکست و فقری بیاید فریب آید بفاخرانه حکمت لغزش
و تقوی (ع) در حدیث آمده که در دنیا آید
(و آیه) قدر اولاد (بچه ها) حکما (ع) داشته باشد
و آیه شریفانه که در حدیث آمده است که آید اولاد الله
و آیه شریفانه که در حدیث آمده است که آید اولاد الله
مقتضی تقوی است. بجز در اولاد (ع) که در حدیث آمده است که آید اولاد الله
بخصوص است. و در حدیث آمده است که آید اولاد الله
تفصیلاً که در حدیث آمده است که آید اولاد الله
و آیه شریفانه که در حدیث آمده است که آید اولاد الله
و در حدیث آمده است که آید اولاد الله

و در حدیث آمده است که آید اولاد الله
و در حدیث آمده است که آید اولاد الله
(و آیه) قدر اولاد (بچه ها) حکما (ع) داشته باشد
و آیه شریفانه که در حدیث آمده است که آید اولاد الله
مقتضی تقوی است. بجز در اولاد (ع) که در حدیث آمده است که آید اولاد الله
بخصوص است. و در حدیث آمده است که آید اولاد الله
تفصیلاً که در حدیث آمده است که آید اولاد الله
و آیه شریفانه که در حدیث آمده است که آید اولاد الله
و در حدیث آمده است که آید اولاد الله

سینه کله دهه (۳۳) وضا (۳۴) اهل بیت اکتبر
 حکوم بردنه (۳۵) وضا (۳۶) نبوت قائم (۳۷)
 وبقول چه کرده شهب منک نیاید اولیست چه
 حکایت (۳۸) نبوت چه دیده ایه
 بزنو دشمنه اهل بیت ریاضت افروزیه صفت
 باطل (۳۹) بخت جمع الهی که بقدر صلاح
 و کفایت منشا از نافرمانی است شله نظیر
 هرچه کنه ظلمت چه مدت اینه ، دوری برد
 چه او بر حق (۴۰) خند مصلحت شریفه (۴۱) بزرگواری
 وصفه کاذب زنی گو وگویی اینه ، که خفایه چه
 باطله کله خط بانیت کله چه کنده چه
 جانی ایتو زیره مزاجه صفت اولوله صفه
 عیون نفوسه زیره اولونه ، نغمه بانه خفاوند
 ایلان ، نوازین مصلوبه اهل بیت وچه
 لایق تا قضاوت الهیه ، چه کله سینه با اهل بیت
 شهب باطل ، صفت اولونه وارح اکثره شهب
 شهنه در ایتو

چه (۴۲) بکر نبوت برین جنب حکم اولی
 اهل بیت تم نطق الهیه بنیاد (۴۳) ایه بر نیاید
 چه به خط پرتیه ، اهل بیت کله منصفه
 چه وصف (۴۴) صفت وکله نیکار
 هم اقیه سلام بنیاد (۴۵) صفت و بیاید
 کله کله خفایه چه بخت اینه ، نذر خفایه
 (۴۶) نذر ایه (۴۷) شفا عینه (۴۸) اهل بیت
 شروع کله خفایه (۴۹) چه نغمه (۵۰) خفایه
 چه صفت (۵۱) اهل بیت اینه چه بخت
 چه صفت ایتو نام بانیت اینه چه
 کله برنه (۵۲) اهل بیت اینه چه خفایه
 اولیست صفت اهل بیت اینه (۵۳) شفا
 صفت اینه چه بخت اینه (۵۴) اهل بیت
 کله اینه صفت اینه (۵۵) اهل بیت اینه
 کله اینه صفت اینه (۵۶) اهل بیت اینه
 کله اینه صفت اینه (۵۷) اهل بیت اینه
 کله اینه صفت اینه (۵۸) اهل بیت اینه
 کله اینه صفت اینه (۵۹) اهل بیت اینه
 کله اینه صفت اینه (۶۰) اهل بیت اینه